

za vse to denar preskrbljen, to je v prvi vrsti pri sl. c. kr. kmetijskem ministerstvu, in pa znabiti, da še kje drugod, pričelo se bode ude nabirati, pričela se bode društvena delavnost. Udje plačevali bodo po 1 forint pristopnine za društveno diplomu, za tisk društvenih pravil, za društvene tiskovine sploh; potem pa toliko let nič, dokler se ne bode pričelo sadno drevje iz drevesnic razdelovati. Po pričetku razdelovanja dreves plačal bode vsak ud po 1 gold. na leto, in za ta znesek dobil bode vsako leto vsaj 10 lepih, krepkih, plemenitih sadnih dreves iz društvene drevesnice.

Sl. vredništvo „Novic“ je naproseno, naj bi v prihodnji številki „Novic“ blagovolilo pravila (štate) „vipavskega sadjerejskega društva“ tiskati. *)

Vse prijatelje sadjereje in gmotnega napredka slovenskega naroda sploh, osobito pa naše velečastite in velezaslužne duhovne gospode prosim uže danes najuljudneje, da blagovolijo, se za pridobitev mnogih udov društvu uže koj zdaj potruditi.

Toliko za danes v pojasnilo. Najodličnejšem spoštovanjem

R. Dolenc,

začasni predstojnik vipavskega sadjerejskega društva.

Gospodarske novice.

* *Trtna uš v Istriji* se tako grozno širi, da se je bati, da bode ondi kmalu vse vinograde uničila. Ubogi Istrijani!

* *Letina na Hrvatskem* se more, kakor „Gospod. List“ v Zagrebu poroča, poprek med boljše srednje šteti; ozimina bolja je od jarine, katere pa je bilo malo sejane zarad neprestanega dežja spomladi; sená so precej nakosili; koruza ne more nič kaj naprej; sadja ne bo veliko, samo slive so v bregovitih krajih lepo polne.

* *Za zasledovanje in pokončevanje trtne uši* se je v Brežicah na Štajarskem ustanovila postaja (Station); vodstvo tega zavoda je izročeno gosp. Juliju Hansl-u, adjunktu mariborske vinorejske šole.

* *Velika zasluga kmetijskega časnika „Wien. landw. Zeitung“!* Ker mora južna železnica zdaj dohodninski davek tistim deželam odrajtovati, po katerih se vozi, doide deželi štajarski, to je, deželnemu odboru štajarskemu, nič manj ko 400.000 gold. To je pač velikansk dohodek deželi štajarski, katera bo, kakor omenjeni časnik poroča, s tem denarjem ustanovila zopet podkovsko šolo v Gradcu, na ondašnjem politehniku pa nauk za kmetijstvo in gozdarstvo. — Zelo radovedni smo, koliko bo južna železnica kranjski deželi onega davka odrajtovala.

Znanstvene stvari.

Matica slovenska in pa slovenske šolske knjige.

Ker sta „Slov. Narod“ in pa „Slovenec“ uže nekaterikrat govorila o šolskih knjigah, kazaje na „Matico slovensko“, treba se je zdelo „Novicam“, da tudi one povedó svoje. Pripravljajočim se pa k spisu o tem predmetu došel nam je 30. list „Edinosti“ od 27. julija ter nam prav v tem slučaju tako dobro došel, da celi njegov članek, ki o delovanji „Matice“ naše govori, sprejmemo v naš list. Dobro došel — smo rekli — nam je prav v tem slučaju članek „Edinosti“, in to zato, ker je nepristransk in objek-

tiven glas rodoljuba, ki — nasproti onim, katerim je „Matica“, kakor Nemec pravi, le „Prügelknabe“, po katerem z besedo ali v pismu udrihajo kakor se jim ljubi, ali pa stvar preklicana, katero sme ubijati kdor koli hoče — Matično literarno delovanje tako sodi, kakor mora sodba nepristranskega, pravičnega in poštenega sodnika biti o zavodu, ki je prvi slovenski znanstveni zavod, kateremu so mnogi najodličnejši pisatelji žrtvovali in še danes žrtvujejo svoj trud.

Nam čisto neznani pisatelj članka „o Matici slovenski“ v „Edinosti“ je pač pravo zadel, ko je kazal na Slovencem nesrečno dobo „dvojne stranke“, ko je po kruhoborstvu dvojne tiskarnice celó se prikazal sramotni „chabrus“, in le v povratku složnega delovanja na polji znanstvenem in političnem vidi korist naše domače stvari. Zato tudi mi ne govorimo dandanes več o nesrečnem razporu, nadejaje se, da je sloga postala resnica in da ostane resnica.

Naj zdaj čitateljem našim kažemo, kaj o „Matici slovenski“ piše „Edinost“ v navedenem listu. Tako-le se glasi ves članek:

„Izobraževalnim zavodom bi morali Slovenci jako nakloneni biti, vzlasti onim, kateri poleg splošne omike tudi za razširjenje in krepljenje naše materinščine skrbé. Ti zavodi so slovenske šole in naši literarni zavodi. Na čelu poslednjim stojite slovstveni društvi: „Slovenska Matica“ in „družba sv. Mohora“. O prvi nam je kratko besedo izpregovoriti.

Do „Slovenske Matice“ je imel naš narod splošno sočutje nekako do l. 1872., 1873. in 1874. V teh letih, ko smo se bili Slovenci tako nepotrebno razdelili v dve stranki, dregali so nekateri tudi v odbor „Slovenske Matice“, nekoliko radi nedostatnosti, ki so se kritikarjem tam pokazale, nekoliko pa iz politične nagajivosti. Ta vihar se več let ni mogel popolnem potlačiti in nekaj nezadovoljnejev, katere peče spomin na prejšnje čase, nahaja se še dandanes.

Kdor pa z objektivnim in domoljubovim očesom opazuje delovanje „Slovenske Matice“ v poslednjem času, misliti mora drugače, ali bolje rekoč, govoriti mora o tem našem prvem znanstveno-slovstvenem zavodu previdnejše, nego se je to nedavno godilo. Resnica je, da se je število udov pri „Matici“ precej skrcilo, ker je bilo mnogo neplačevalcev treba izključiti. Tajniki „Slovenske Matice“ so bili pač to sami največ zakrivili, ker so bili na to praktično pravilo čisto pozabili. Ako hočeš število odjemnikov skrciti, dajaj jim blagó na upanje! In tako se je tudi godilo. Ko je tako zvani likvidacijski odbor začel pridno izterjevati, izstopilo je bilo obilo udov, ki so postali potem z ozirom na „Matico“ iz Pavla — Savli.

Kdor je v poslednjem času pobližje opazoval delovanje glavnih odbornikov pri „Slov. Matici“, kdor je s temi možmi v novejši dobi v dotiko prišel ter s pazljivostjo in nepristranskim domoljubjem čital poslednje poročilo o zadnjem občnem zboru in poslednji odborovi seji, v kateri se je društvu nov tajnik, g. Orešec, z letno plačo 600 gold. imenoval, mora priznavati, da se odbor trudi, pripraviti naš prvi literarni zavod v potrebno veljavo pri slovenski inteligenciji in povzdignoti ga na stopinjo, s katere mu bode mogoče vedno vspešnejše delovati na korist slovenski vedi. Od strani občinstva naj bi se „Matica“ pač z obilnim pristopom udov podpirala, a od strani odbora na ta način, da se skuša ozirati na vse opravičene želje družabnikov. Da v poslednjem času „Matica“ več knjig ni mogla izdati, temu pritrdi vsak, kdor vé, koliko tisek stane, vzlasti, ako je treba pisateljem i nagrade dajati, kar dela naša „Matica“ skoro v taki meri, kakor večji založniki nemških knjig. Na drugi strani pa se je treba

*) Se bode zgodilo.